

Nederlands - vwo: vakspecifieke informatie centraal examen 2019

Deze informatie is gelijktijdig met de Septembermededeling van het College voor Toetsen en Examens (het CvTE) (zie Examenblad.nl) bekendgemaakt.

Veranderingen t.o.v. 2018 zijn geel gemarkeerd.

Veranderingen t.o.v. de Septembermededeling zijn blauw gemarkeerd.

Examenstof:	zie syllabus 2019										
Syllabus:	wijkt inhoudelijk niet af van de syllabus 2018.										
Nadere informatie:	<p><i>Scorepunten correctievoorschrift bij meerkeuzevraag waarin naar de hoofdgedachte wordt gevraagd:</i> Tot en met 2016 werd aan iedere meerkeuzevraag 1 scorepunt toegekend. Vanaf 2017 worden aan meerkeuzevragen die betrekking hebben op de hoofdgedachte van de tekst, twee scorepunten toegekend.</p> <p><i>Beoordeling correct taalgebruik</i> Vanaf examenjaar 2016 wordt als gevolg van het besluit van de staatssecretaris correct taalgebruik getoetst bij alle antwoorden van de examenkandidaat op open vragen in de centrale examens Nederlands havo en vwo. Voor de beoordeling gelden hiervoor de volgende vakspecifieke regels:</p> <p>1 Correct taalgebruik wordt getoetst bij alle antwoorden van de kandidaat op open vragen. Voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik worden maximaal 4 scorepunten in mindering gebracht. Onder incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik moet worden verstaan: spelfouten, verkeerd woordgebruik en fouten in de zinsbouw inclusief verkeerde woordvolgorde. Zelfstandig gebruik van bijzinnen (als in: "Omdat ...") dient niet fout te worden gerekend. ~~Herhaalde fouten dienen als afzonderlijke fouten te worden geteld.~~ In afwijking van het bepaalde onder 5 van de Algemene regels geldt voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik dat deze elk wel afzonderlijk dienen te worden aangerekend binnen een antwoord op een vraag.</p> <p>De fouten voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik dienen los van de inhoudelijke beoordeling te worden geregistreerd en de daarbij behorende aftrekpunten dienen bij de laatste beoordelingscomponent uit het correctievoorschrift te worden genoteerd. Voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik dient de volgende aftrekregeling te worden gehanteerd:</p> <table><tr><td>0 fouten</td><td>0</td></tr><tr><td>1 fout of 2 fouten</td><td>1</td></tr><tr><td>3 of 4 fouten</td><td>2</td></tr><tr><td>5 of 6 fouten</td><td>3</td></tr><tr><td>7 of meer fouten</td><td>4</td></tr></table> <p>Bij een antwoord op een open vraag waarbij de kandidaat niet hoeft te antwoorden in een volledige zin, wordt niet de grammaticaliteit van het antwoord beoordeeld, maar de spelling wel. De reikwijdte van vakspecifieke regel 1 wordt hiermee voor antwoorden op deze open vragen beperkt. Bij de beoordeling van de spelling dient uitgegaan te worden van de schrijfwijze volgens de Leidraad bij de Woordenlijst Nederlandse Taal (het Groene Boekje). Deze aftrekregeling geldt onverkort voor alle kandidaten.</p> <p>2 Het is de kandidaat niet toegestaan telegramstijl te gebruiken bij vragen waarbij in volledige zinnen moet worden geantwoord. Voor een antwoord dat geheel in telegramstijl is weergegeven, dienen geen scorepunten te worden toegekend.</p>	0 fouten	0	1 fout of 2 fouten	1	3 of 4 fouten	2	5 of 6 fouten	3	7 of meer fouten	4
0 fouten	0										
1 fout of 2 fouten	1										
3 of 4 fouten	2										
5 of 6 fouten	3										
7 of meer fouten	4										

3 Voor alle open vragen met een maximum aantal woorden geldt: indien een kandidaat een vraag herhaalt alvorens hij/zij tot een antwoord komt, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het beoordelingsmodel) niet meegeteld.

4 Wanneer een antwoord op een open vraag het maximum aantal woorden overschrijdt, worden alleen de woorden van het antwoord tot het toegestane maximum in de beoordeling betrokken met inachtneming van vakspecifieke regel 3.

Toelichting nieuwe vakspecifieke regels CE Nederlands havo en vwo

Bij de toepassing van deze regels moet met de volgende zaken rekening worden gehouden:

vakspecifieke regel 1:

Misschien ten overvloede wordt hierbij opgemerkt dat fouten in woordcombinaties zoals die vaak voorkomen in bijvoorbeeld de combinatie 'te allen tijde' per woord afzonderlijk moeten worden geteld.

Vakspecifieke regel 2:

Vakspecifieke regel 2 is opgenomen om, daar waar dat wordt gevraagd, van examenkandidaten te eisen dat zij in volledige zinnen antwoorden.

Vakspecifieke regel 4:

Het kan gebeuren dat door woordoverschrijding voor de inhoudelijke beoordeling slechts een gedeelte van de zin kan worden meegeteld als antwoord. Als het antwoord daardoor grammaticaal onjuist wordt, maar wel deel uitmaakt van een goed geformuleerde zin, is het niet de bedoeling dat de vakspecifieke regels 1 en 2 worden toegepast.

Spelfouten in het gedeelte van het antwoord waarmee het maximum aantal woorden wordt overschreden, tellen niet mee.

Vakspecifieke regel 4 is opgenomen om de lengte van antwoorden te beperken. Vanwege de nieuwe benadering van antwoorden bij open vragen met een maximale antwoordlengte wordt in de examens vanaf 2016 steeds een ruime marge gehanteerd als het gaat om de omvang van het aantal woorden dat nodig is om een goed antwoord te formuleren.

Met ingang van de examens Nederlands havo en vwo 2017 wordt op verzoek van docenten in het correctievoorschrift bij open vragen aangegeven, welke taalaspecten in lijn met de vakspecifieke regels naast de inhoud moeten worden beoordeeld.

In eerdere examenjaren werd bij elke open vraag die door de examenkandidaat in één of meer volledige zinnen moest worden beantwoord, een maximum aantal woorden aangegeven. Omdat dit leidt tot voortdurend woorden tellen, is op grond van de evaluatie van de examens Nederlands havo en vwo 2017 besloten om het maximum aantal woorden altijd te vermelden bij leg uit- en samenvattingsvragen en bij andere open vragen alleen indien nodig.

Raadpleeg voor meer vragen en antwoorden over de beoordeling van taalgebruik in de examens ook de 'Bijlage: Veelgestelde vragen vakspecifieke correctieregels CE Nederlands havo en vwo' bij dit document.

Toelichting algemene correctieregels CE Nederlands havo en vwo

Naar aanleiding van vragen van docenten over het toepassen van algemene correctieregel 3.2:

Als voor een onderdeel in het correctievoorschrift twee of meer punten worden toegekend en er is in het antwoordmodel geen onderverdeling in deelscores gegeven, dan bepalen de correctoren deze onderverdeling zelf, tenzij expliciet is aangegeven dat deelscores niet zijn toegestaan.

Naar aanleiding van vragen van docenten over het toepassen van de algemene correctieregel 3.3:

Algemene regel 3.3 biedt aan examinatoren bij open vragen de mogelijkheid om aan een niet in het correctievoorschrift voorzien antwoord toch een score toe te kennen, mits dit antwoord vakinhoudelijk juist is. De

	<p>examinator en gecommiteerde moeten het dan over die vakinhoudelijke juistheid wel eens zijn.</p> <p>Algemene regel 3.3. is bedoeld voor een in het correctievoorschrift niet voorzien vakinhoudelijk juist antwoord en niet bedoeld om een iets minder goed antwoord toch goed te rekenen.</p>
Ontvangen van vakspecifieke mailings:	<p>Voor uw taak als examinator (corrector) van de centrale examens is het belangrijk dat u goed geïnformeerd bent. Dat kan via een persoonlijke pagina op Examenblad. Via deze pagina ontvangt u inhoudelijke en formele informatie over de centrale examens van uw vak op maat, zoals bijvoorbeeld een test met het correctievoorschrift of een enquête over een conceptsyllabus. Hebt u als docent nog geen persoonlijke pagina op Examenblad.nl waardoor u de mailings niet rechtstreeks ontvangt, laat u zich hiervoor dan registreren door uw examensecretaris.</p>
Toegestane hulpmiddelen:	<p><i>Toegestane hulpmiddelen: computer als schrijfgerei</i></p> <p>Het doorvoeren van de beoordeling van spelling leidde voor het CvTE tot een heroverweging van het gebruik van de computer als schrijfgerei bij onder meer de centrale examens Nederlands havo en vwo.</p> <p>Het gebruik van de computer als schrijfgerei blijft toegestaan. De spellingcontrole dient echter te zijn uitgeschakeld. Voor kandidaten met een geldige dyslexieverklaring hoeft de spellingcontrole niet te worden uitgeschakeld. De spelling wordt voor deze kandidaten overigens verder wel op dezelfde wijze beoordeeld als voor andere examenkandidaten. Bekijk voor meer informatie 'Toegestane hulpmiddelen vwo/havo 2019'</p>
Testcorrectie en verplaatsing publicatiedatum correctievoorschrift:	<p><i>Testcorrectie Nederlands vwo</i></p> <p>Voor het centraal examen Nederlands vwo eerste tijdvak voeren het CvTE en het sectiebestuur Nederlands van de Vereniging Leraren Levende Talen testcorrectie uit. Een twintigtal docenten komt hiervoor naar een bijeenkomst en bespreekt het voorlopige correctievoorschrift aan de hand van het gemaakte examenwerk van hun leerlingen. De suggesties ter verbetering van het voorlopige correctievoorschrift van deze twintig docenten, worden door de vaststellingscommissie van het CvTE besproken. Deze bespreking kan leiden tot aanpassingen in het voorlopige correctievoorschrift. Het definitieve correctievoorschrift is hierdoor later beschikbaar.</p> <p>Voor correctoren Nederlands vwo betekent dit voor het tijdschema het volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vrijdag 10 mei 2019 is de afname van het centraal examen Nederlands vwo. Er is om 17.00 uur geen correctievoorschrift beschikbaar. - Zaterdag 11 mei 2019 vinden de besprekingen voor het vaststellen van het definitieve correctievoorschrift plaats. - Maandag 13 mei 2019 wordt om 17.00 uur het definitieve correctievoorschrift Nederlands vwo gepubliceerd.
Regelgeving en correctievoorschrift:	<p><i>Status correctievoorschrift: regelgeving</i></p> <p>Het CvTE heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.</p> <p>Als de corrector van mening is dat het correctievoorschrift een onvolkomenheid bevat, neemt hij contact op met het Examenloket via het contactformulier op www.examenloket.nl.</p> <p><i>Aanvullingen</i></p> <p>Zie paragraaf 9.4.2 van de septembermededeling.</p>
Examenbespreking SBN:	<p>Elk jaar organiseert het SBN (sectiebestuur Nederlands van VLLT) na de afname van het centraal schriftelijk examen een bespreking van de opgaven en het correctievoorschrift. Dit jaar zijn de besprekingen in een nieuw jasje gestoken. Op de website van SBN (nederlands.levendetalen.nl) vindt u hierover meer informatie.</p>

Het CvTE brengt examenbesprekingen onder de aandacht, omdat ze waardevol kunnen zijn voor het intercollegiaal overleg over de correctie van de examens. Deze besprekingen hebben echter geen officiële status. Intervisie met collega's is vaak nuttig om samen te verkennen in welke mate antwoorden van examenkandidaten inhoudelijk in lijn zijn met het correctievoorschrift.

In alle gevallen is het correctievoorschrift, eventueel voorzien van een aanvulling, bindend. Opmerkingen gemaakt tijdens examenbesprekingen 'overrulen' het correctievoorschrift niet.

Bijlage:

Veelgestelde vragen vakspecifieke correctieregels CE Nederlands havo en vwo

Wat wordt bedoeld met *in eigen woorden* voor de beantwoording van een open vraag?

Als er bij een vraag wordt aangegeven dat het antwoord *in eigen woorden* moet worden gegeven, dan wordt daarmee bedoeld dat het antwoord niet volledig mag bestaan uit een citaat.

Moeten bij een inhoudelijk fout antwoord spelfouten worden meegerekend?

Ook antwoorden waaraan op grond van de inhoud geen scorepunten kunnen worden toegekend, moeten op correct taalgebruik worden beoordeeld. Fouten op het gebied van correct taalgebruik tellen ook bij deze antwoorden mee voor de aftrek.

Moet bij woordoverschrijding ook correct taalgebruik worden beoordeeld in het deel dat het maximum aantal woorden overschrijdt?

Het kan gebeuren dat door woordoverschrijding voor de inhoudelijke beoordeling slechts een gedeelte van de zin kan worden meegeteld als antwoord. Als het antwoord daardoor grammaticaal onjuist wordt, maar wel deel uitmaakt van een goed geformuleerde zin, is het niet de bedoeling dat de vakspecifieke regels 1 en 2 worden toegepast.

Spelfouten in de overschrijding van het maximum aantal woorden tellen niet mee.

Hoe moet correct taalgebruik worden beoordeeld bij een open vraag waarop niet in volledige zinnen hoeft te worden geantwoord?

Bij een antwoord op een open vraag waarbij de kandidaat niet hoeft te antwoorden in een volledige zin, wordt niet de grammaticaliteit van het antwoord beoordeeld, maar wordt er wel gelet op fouten in de spelling.

Hoe moet correct taalgebruik worden beoordeeld bij antwoorden die beginnen met 'dat' of een variant daarvan (bijzin), terwijl om hele zinnen is gevraagd?

Antwoorden die alleen uit een bijzin bestaan terwijl er gevraagd wordt om volledige zinnen te gebruiken, mogen – in tegenstelling tot eerdere regelgeving – niet fout gerekend worden.

Wat is telegramstijl (vakspecifieke correctieregel 2)?

De aanduiding 'geheel in telegramstijl' in de vakspecifieke regel 2 is bedoeld om duidelijk maken dat er een onderscheid is tussen antwoorden waar één of enkele woorden zijn weggelaten en het structureel weglaten van woorden (met name woorden die strikt genomen niet noodzakelijk zijn voor een goed begrip van de boodschap, zoals lidwoorden en voorzetsels). Als er sprake is van incidenteel weglaten van woorden moet er vanwege de ongrammaticaliteit een fout worden aangemerkt. Bij structureel weglaten van woorden is er sprake van een antwoord 'geheel in telegramstijl'. Aan zo'n antwoord dienen voor de inhoud geen scorepunten te worden toegekend.

Hoe moet correct taalgebruik worden beoordeeld bij geheel in telegramstijl opgestelde antwoorden in plaats van in hele zinnen?

Voor geheel in telegramstijl opgestelde antwoorden op vragen die in hele zinnen moeten worden beantwoord, dienen in lijn met de vakspecifieke correctieregel 2 geen scorepunten te worden toegekend. Deze antwoorden vallen dus buiten de inhoudelijke beoordeling en kunnen feitelijk als niet geschreven worden beschouwd. Er volgt daarom geen aftrek voor fouten op het gebied van correct taalgebruik op ander vlak.

Hoe moeten fouten in hoofdlettergebruik worden beoordeeld?

Het ten onrechte schrijven van een kleine letter in plaats van een hoofdletter, bijvoorbeeld aan het begin van een zin, is één fout. Voor het omgekeerde – het ten onrechte schrijven van een hoofdletter in plaats van een kleine letter – geldt hetzelfde.

Hoe moeten fouten in woordcombinaties worden geteld?

Fouten in woordcombinaties, zoals in bijvoorbeeld de voorzetselgroep 'te allen tijde', moeten per woord afzonderlijk worden geteld. Hierbij geldt verder één fout per woord. Zie ook vakspecifieke informatie Septembermededeling.

Hoe moet bij de beoordeling worden omgegaan met het wel of niet uitschrijven van getallen?

De beoordeling van correct taalgebruik heeft geen betrekking op het wel of niet uitschrijven van getallen.

Vormt interpunctie een onderdeel van de beoordeling?

Antwoorden van kandidaten hoeven niet op interpunctie te worden nagekeken. Interpunctie vormt geen beoordelingsonderdeel in het correctievoorschrift. Hoofdletters rekent het CvTE niet tot de interpunctie en moeten dus wel worden beoordeeld.

Hoe moeten we de overname van eventueel foutieve spelling uit de tekst beoordelen?

Overname van eventueel foutieve spelling uit de tekst dient een examenkandidaat niet te worden aangerekend bij de beoordeling van correct taalgebruik. Het fout overschrijven van woorden die in de tekst correct zijn gespeld, moet wel als fout worden aangemerkt.

Mag citeren (door middel van slechts de eerste twee woorden en laatste twee woorden) in een argumentatieschema?

Citeren mag, tenzij de vraag anders aangeeft.

Hoe beoordelen we de herhaling van de vraag in een antwoord op een open samenvattingsvraag?

Een samenvattingsvraag geldt als een gewone open vraag. Voor een samenvattingsvraag geldt daarom vakspecifieke correctieregel 3: als (een deel van) een vraag wordt herhaald, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het beoordelingsmodel) niet meegeteld.

Hoe moeten antwoorden van een examenkandidaat worden beoordeeld, waarin hij meer voorbeelden, redenen enz. geeft dan gevraagd in de vraag?

Deze vraag wordt in de algemene regels van het correctievoorschrift 3.4 en 3.5 beantwoord.